

ინოვაცია – ბიზნესის კონკურენტუნარიანობის განმსაზღვრელი ფაქტორი

ლეილა ცეცხლაძე,

ბიზნესის მართვის აკადემიური დოქტორი,
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი, ასისტენტ-პროფესორი

LEILA TSETSKHLADZE,

PhD in Business Administration,
Assistant professor of Batumi
Shota Rustaveli Shtate University

ანოტაცია

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ინოვაციურმა პროცესებმა და ბიზნესზე მათი ზეგავლენის ასპექტებმა მკვლევართა განსაკუთრებული ყურადღება მიიპყრო. ინოვაციები განიხილება ეკონომიკურ პროცესებში არსებული წინააღმდეგობებისა და ეკონომიკური კრიზისების დაძლევის მძლავრ ბერკეტად. თანამედროვე სწრაფად ცვალებად და კონკურენტულ გარემოში საწარმოს ინოვაციური მზაობა არის მისი გადარჩენის საფუძველი. ინოვაციური პროდუქციისა და მომსახურების წარმოება და ფართოდ გაერცელება წარმოადგენს წარმოების, დასაქმების, ინვესტიციების, პროდუქციის ხარისხისა და ექსპორტის, საწარმოო სიმძლავრეთა ეფექტიანობის ამაღლების მნიშვნელოვან ფაქტორს, ასევე განაპირობებს შრომითი და მატერიალური დანახარჯების ეკონომიას. ყოველივე ეს, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს საწარმოთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას შიდა და გარე ბაზრებზე.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაცია, ინოვაციური პოლიტიკა, განვითარების ინოვაციური ტიპი, ინოვაციები მცირე და მსხვილ საწარმოებში, კონკურენტუნარიანობა.

INNOVATION – DETERMINING FACTOR OF BUSINESS COMPETITIVENESS

Abstract

In the last decades innovative processes and their impact on business gained researchers' big attention. Innovations are considered as a powerful force for overcoming economic challenges and crises. In modern fast-changing and competitive environment innovativeness is necessary for survival of an enterprise. Innovative products and services are important factors for raising effectiveness of enterprise, employment, investments, product quality and exports as well as they reduce labor and material costs. All this in turn ensures raised competitiveness of enterprises in internal and external markets.

Key words: innovation, innovative politics, innovative development, innovations in small and large enterprises, competitiveness

XX საუკუნის ბოლო მეოთხედსა და XXI საუკუნის დასაწყისში ბევრი ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში გაჩნდა ახალი ტენდენციები. ინფორმაცია გახდა არა მხოლოდ წარმოების ფაქტორი, არამედ შრომის ობიექტიც. ამიტომაც, ახალი საინფორმაციო ტექნოლოგიების დანერგვა წარმოების საბოლოო შედეგის მნიშვნელოვან ეფექტიანობას განაპირობებს. ბიზნესში კონკურენტული უპირატესობები იცვლება ინდუსტრიამდელ, ინდუსტრიულ და განვითარების პოსტინდუსტრიულ სტადიებზე. ინდუსტრიულ საზოგა-

დობაში მიწასა და ბუნებრივ რესურსებს ცვლის შრომა და კაპიტალი, ხოლო თანამედროვე საზოგადოებაში კი თანდათანობით პირველ ადგილს იკავებს ცოდნა და ინტელექტუალური კაპიტალი. ამასთან, ეკონომიკური აქტივობის დომინირებულ სფეროს წარმოადგენს არა სოფლის მეურნეობა, როგორც ინდუსტრიაში, როგორც ინდუსტრიულში, არამედ მომსახურების სფერო. თანამედროვე პირობებში წარმოებაში განმსაზღვრელია გონებრივი საქმიანობა, ე.ი. არამატერიალური ზემოქმედება ინჟინრების, ბუღალტრების, კონსტრუქტორების, დიზაინერების, პერსონალის, გასაღებისა და მარკეტინგის სპეციალისტების, საინფორმაციო ქსელების ექსპერტების და ა.შ. მხრიდან.

ამრიგად, პოსტინდუსტრიულ საზოგადოებაში ძირითადი კონკურენტული პოტენციალი ეყრდნობა ფირმის თანამშრომელთა ინტელექტუალურ კაპიტალს. ეფექტური ხდება ფულის დაბანდება ბიზნესის არატრადიციულ სფეროებში, მაგალითად, მატერიალურ აქტივებში, არამედ კრეატიულ და ინოვაციურ ბიზნეს იდეებში, რომელთა წყალობითაც ფირმას შეუძლია კონკურენტული უპირატესობის მოპოვება.

გლობალური პროცესების ანალიზი აჩვენებს, რომ ინოვაციები სულ უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს კონკურენტუნარიანი პროდუქტების წარმოების პროცესში. გამოძინარე აქედან, თუ დღემდე კონკურენტუნარიანობის ძირითად ფაქტორად მდიდარი ბუნებრივი რესურსები ითვლებოდა, ამჟამად მნიშვნელოვან განმსაზღვრელ ფაქტორებად მიჩნეულია სამეცნიერო-კვლევითი ინფრასტრუქტურა, მაღალი კვალიფიკაციის სამუშაო ძალა, თანამედროვე ტექნოლოგიები, კომუნიკაციის საშუალებები, ინოვაციური კულტურის განვითარება და სხვა. ინოვაციების შემდეგობით ხორციელდება ტექნოლოგიური პროგრესი, რომელსაც მიყვავართ მწარმოებლურობის ამაღლებასთან, წარმოების პროცესში ადამიანის როლისა და ფუნქციების შეცვლასთან, ქვეყნის საწარმოო შესაძლებლობათა ზრდასთან და ა.შ. შეიძლება ითქვას, რომ ეკონომიკური განვითარების პროცესი, ეს არის ინოვაციათა განხორციელების პროცესი როგორც ფიზიკურ კაპიტალში, ასევე წარმოების ორგანიზაციის ფორმებში, ადამიანურ კაპიტალში, ტექნოლოგიებში, ინსტიტუტებში, ადამიანთა ცოდნაში, უნარ-ჩვევებში, ტრადიციებში, სამართლებრივ და კულტურულ ნორმებში და ა.შ.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ინო-

ვაციურმა პროცესებმა და ბიზნესზე მათი ზეგავლენის ასპექტებმა მკვლევართა განსაკუთრებული ყურადღება მიიპყრო. ინოვაციები განიხილება ეკონომიკურ პროცესებში არსებული წინააღმდეგობებისა და ეკონომიკური კრიზისების დაძლევის მძლავრ ბერკეტად. თანამედროვე, სწრაფად ცვალებად და კონკურენტულ გარემოში საწარმოს ინოვაციური მზაობა არის მისი გადარჩენის საფუძველი. ინოვაციური პროდუქციისა და მომსახურების წარმოება და ფართოდ გავრცელება წარმოადგენს წარმოების, დასაქმების, ინვესტიციების, პროდუქციის ხარისხისა და ექსპორტის, საწარმოო სიმძლავრეთა ეფექტიანობის ამაღლების მნიშვნელოვან ფაქტორს, ასევე განაპირობებს შრომითი და მატერიალური დანახარჯების ეკონომიას. ყოველივე ეს, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს საწარმოთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას შიდა და გარე ბაზრებზე.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ინოვაციები წარმოადგენს კონკურენციაში გამარჯვების მძლავრ იარაღს, მაგრამ მან თანამედროვე ეტაპზე გაცილებით უფრო მეტი დატვირთვა შეიძინა. იგი არის ისეთი გლობალური პრობლემების გადაჭრის საშუალება, როგორიცაა ეკოლოგიასთან, სიღარიბესთან და სურსათით მომარაგებასა და უენებლობასთან დაკავშირებული პრობლემები.

ეკონომიკის მეცნიერებაში ინოვაციების მრავალ ფორმას განიხილავენ, რომელთა კლასიფიკაცია შემდეგი ნიშნების მიხედვით შეიძლება:

- საქმიანობის სფეროების მიხედვით – პროდუქტიული, ტექნოლოგიური და მმართველობით-ორგანიზაციული ინოვაციები, რომლებიც იმაედროულად ინოვაციათა ძირითად ობიექტებს წარმოადგენენ;

- სიახლის სიღრმის მიხედვით – რადიკალური, გამაუმჯობესებელი და ფსევდოინოვაციები;

- სიახლის მასშტაბის მიხედვით – მსოფლიო მნიშვნელობის დარგობრივი ინოვაციები, ქვეყნის არეალის დარგობრივი ინოვაციები და ფირმის მასშტაბის ინოვაციები;

- ფირმის მასშტაბების მიხედვით – ლოკალური, სისტემური და სტრატეგიული.

არასწორი იქნება ინოვაციურად ჩავთვალოთ საწარმო, რომელიც მხოლოდ სამეცნიერო-ტექნიკურ მიღწევებს ნერგავს. ინოვაციური აქტივობა მრავალმხრივად ხორციელდება საწარმოში და ერთიანობაში მიმართულია კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისაკენ არა მხოლოდ საქონლის (მომსახურების) წინ წაწევის მიზნით, არამედ ბიზნესის სისტე-

მაში არსებობისა და ფუნქციონირების მიზნითაც. გარდა ამისა, იმისთვის, რომ ესა თუ ის სიახლე სწრაფად დანერგოს, ინოვაციური ტიპის საწარმო უნდა ფლობდეს უზარმაზარ საინფორმაციო პოტენციალს, თვალს ადევნებდეს მტკ-ის მიღწევებს, კონტრაგენტებთან ურთიერთქმედებისას ფასეულობათა ჯაჭვის ახალ სქემებს, კლიენტებთან ურთიერთობების ახალ ხერხებს და ა.შ.

სხვადასხვა ქვეყანა ახალ ტექნოლოგიათა დანერგვისა და ინოვაციების განხორციელებისათვის სხვადასხვა გზას მიმართავს. მაგალითად, აშშ-ში სამეცნიერო-ტექნოლოგიური კვლევები ტარდება არასახელმწიფო ორგანიზაციების კონტრაქტებისა და გრანტების საფუძველზე. ამის შემდეგ ფედერალური მთავრობა სამუშაოთი უზრუნველყოფს საუკეთესო სამეცნიერო-კვლევით ორგანიზაციებსა და ტალანტიან მეცნიერებს.

გერმანიაში მაღალი ტექნოლოგიების სფეროში ეყრდნობოდნენ აშშ-ს გამოცდილებას და ახორციელებდნენ სამეცნიერო-საწარმოო პროექტებსა და პროგრამებს, ასევე იყენებდნენ იაპონიისა და დიდი ბრიტანეთის სამეცნიერო პარკების გამოცდილებას. თუმცა 1980-იანი წლების დასაწყისიდან პრიორიტეტი ენიჭება რეგიონული ინოვაციური ფონდების ქსელის შექმნას, საიდანაც უკვე აქცენტი კეთდება მცირე და საშუალო საწარმოების ინოვაციურ საქმიანობაზე.

აზიურ ქვეყნებშიც ინოვაციური პოლიტიკის რეალიზაციისას აქცენტი კეთდება მცირე და საშუალო ინოვაციურ საწარმოებზე. მაგალითად, იაპონიაში საწარმოთა მთლიან რაოდენობაში მათი რიცხვი შეადგენს 99%-ს ხოლო მშპ-ში წილი 52%-ის ტოლია. ტაივანი მცირე და საშუალო ბიზნესით უზრუნველყოფს დასაქმების 78%-ს და მშპ-ს 45%-ს. {6. გვ.95}

დღეისთვის სამეცნიერო ლიტერატურაში არ არის ჩამოყალიბებული ერთიანი აზრი იმის შესახებ, თუ სად არის ინოვაციური პროცესი უფრო ეფექტური: მსხვილ კორპორაციებში თუ მცირე ინოვაციურ საწარმოებში.

მსხვილი და მცირე ბიზნესის ინოვაციურობის ეფექტიანობის შედარებითი ანალიზის შედეგად ირკვევა, რომ ორივეს აქვს თავიანთი უპირატესობები და ნაკლოვანებები. ზოგიერთი მკვლევარი ფიქრობს, რომ მსხვილ ბიზნესს აქვს შესაძლებლობა უზრუნველყოს სამეცნიერო კვლევებისა და ცოდნის დივერსიფიკაცია, რაც გულისხმობს დასმულ ამოცანასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებისას სხვადასხვა დარგის სპეციალისტთა მოწვევის შესაძლებლობას.

ამავე დროს, მსხვილ ბიზნესს ინოვაციურ

სფეროში მნიშვნელოვანი მატერიალური, ფინანსური, ტექნოლოგიური და ინტელექტუალური რესურსების კონცენტრირება შეუძლია. შედეგად, მსხვილ კომპანიებს შეუძლიათ მნიშვნელოვანი რესურსები მიმართონ კონკრეტულ პროექტებზე, სწრაფად გადავიდნენ მეცნიერებატევადი ინოვაციური პროდუქციის მასიურ წარმოებაზე. მიუხედავად ამისა, მსხვილი კორპორაციები, ეს არის რთული სტრუქტურები მართვის მრავალდონიანი სისტემით, რის გამოც გადაწყვეტილების მიღების პროცედურები ხანგრძლივდება. შედეგად ქვეითდება მართვის მობილურობა, თანამშრომელთა შემოქმედებითი აქტივობა, ნელდება ბაზრის ქცევაზე რეაქცია. მცირე საწარმოები კი - პირიქით, მობილურები არიან, ოპერატიულად რეაგირებენ ბაზრის კონიუნქტურის ცვლილებებზე და რადგანაც წარმოების მოცულობა ასეთ საწარმოებში დიდი არ არის, დანაკარგთა რისკი, რაც ახლავს ახალ ტექნოლოგიებზე გადასვლას, მნიშვნელოვნად მცირეა მსხვილ საწარმოებთან შედარებით. მცირე ბიზნესი ავლენს ბაზრის რთულ პირობებთან სწრაფად ადაპტირების უნარს, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ტექნოლოგიების სწრაფ სრულყოფა-დანერგვას. ამავედროულად, მცირე ბიზნესს არ შეუძლია სამეცნიერო კვლევისა და ცოდნის კონცენტრირება ერთი მიმართულებით და კაპიტალტევადი ინოვაციების შემუშავება.

ამდენად, მცირე ბიზნესის უპირატესობები მსხვილი ბიზნესისთვის ნაკლოვანებებია და პირიქით, მსხვილი ბიზნესის უპირატესობები მცირე ბიზნესისთვის ნაკლოვანებებს წარმოადგენს.

ემპირიული გამოკვლევები ამტკიცებენ მცირე საწარმოებში განხორციელებულ ბევრ ინოვაციათა წარმატებულობას. დღეისთვის მცირე ინოვაციური საწარმოები უნივერსიტეტებისა და ახალგაზრდა მეწარმეების მონაწილეობით ახორციელებენ ტექნოლოგიურ გარდევებსა და ინოვაციებს, რომლებიც წინ უსწრებენ მსხვილ კორპორაციებში განხორციელებულ ინოვაციებს. მცირე ინოვაციური საწარმოები წარმოადგენენ ცოდნის მნიშვნელოვან წყაროს; მათი იდეები, პროდუქტები, სტრატეგია, ინოვაციები და ტექნოლოგიები ხშირად შეიძინება და კომერციალიზდება მსხვილი კომპანიების მიერ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მსხვილი ბიზნესი დღესაც ასრულებს ინოვაციათა რეალიზაციაში მნიშვნელოვან როლს, რაც მოითხოვს მნიშვნელოვან კაპიტალდაბანდებას, მაგრამ მისმა როლმა ინოვაციათა შექმნაში ტრანსფორმაცია განიცადა. დღესაც სამეცნიერო კვლევათა დიდ ნაწილს მსხვილი ბიზნესი ახ-

ორციელებს, თუმცა მცირე ბიზნესი ნერგავს ინოვაციათა ნახევარს და რადიკალურ ინვესტიციათა 100%-ს, გარდა ამისა, ინოვაციური პროცესის ეფექტიანობა მცირე მეწარმეობაში მნიშვნელოვნად მაღალია, ვიდრე მსხვილში. ეს დაკავშირებულია მცირე ინოვაციური ფორმების რისკისაღმი მიდრეკილებასთან, რომელიც რადიკალურ ინოვაციათა რეალიზაციისას წარმოიქმნება და რომელიც განაპირობებს ამა თუ იმ სფეროში ტექნოლოგიურ რღვევას. მსხვილ კომპანიათა უმრავლესობა ორიენტირებულია არა რადიკალურ ინოვაციათა განხორციელებაზე, არამედ არსებულთა ინოვაციურ სრულყოფაზე.

ინოვაცია არ არის რაღაც დამოუკიდებელი ქმედება. მის განხორციელებას ემსახურება საბაზრო მექანიზმი და სახელმწიფოს ინოვაციური პოლიტიკა, ქვეყანაში არსებული მთელი ინოვაციური სისტემა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურა. ინოვაციები მეცნიერთა, გამოგონებელთა, მეწარმეთა, ნოვატორთა, სახელმწიფო მოხელეთა დაუდალავი შრომის შედეგია. თუმცა მამოძრავებელი ძალა არის კონკურენცია და ადამიანთა ლტოლვა უკეთესი მერმისისთვის. {1. გვ.4}

საქართველოს ინოვაციური საქმიანობის განხორციელების გარკვეული პოტენციური შესაძლებლობები აქვს. თუმცა დღევანდელ პირობებში, როცა მსოფლიო ეკონომიკის სულ უფრო მეტი სექტორი ხდება მაღალტექნოლოგიური, საკმარისი ინოვაციური პოტენციალის გარეშე ქვეყნის განვითარება უკვე შეუძლებელია. მხოლოდ „ტრადიციულ“ დარგებზე ორიენტაცია ქვეყანას მომავალში განვითარების იმედს უკარგავს. მაგალითად, საქართველოში ყოველწლიურად ჩამოსული ტურისტების რაოდენობამ მოსახლეობის სამმაგ ოდენობასაც რომ მიაღწიოს, ამ სექტორის წვლილი ერთ სულზე შემოსავალში იქნება დაახლოებით 3 ათასი აშშ დოლარი წელიწადში, ანუ მდიდარი ქვეყნისთვის დამახასიათებელი მაჩვენებლის 10%-ზე ნაკლები. ასეთ შეფასებებს სხვა დარგების მიმართაც თუ ჩავატარებთ, აღმოვაჩინთ, რომ საქართველოზე, როგორც მდიდარ ქვეყანაზე საუბრის საფუძველი ნამდვილად ვერ გვექნება, თუ საინოვაციო მიდგომებს არ განვაავითარებთ“. {3. გვ.19}

მნიშვნელოვანია, რომ სამომავლოდ საქართველოს საექსპორტო მაჩვენებლების ამაღლება მოხდეს მაღალტექნოლოგიური პროდუქციის წარმოებისა და უცხოეთში რეალიზაციის ხარჯზე.

შიდა და გარე ბაზრებზე მუდმივად მზარდი კონკურენციული პირობები ადასტურებს, რომ რეგიონულ განვითარებაში მნიშვნელო-

ვანია მეწარმეობრივი ცოდნის და უნარების ამაღლება, ცოდნის გამოყენებით მიღებული დამატებითი ღირებულების შექმნა. დიდ ნაკლოვანებას წარმოადგენს დაბალი მეწარმეობრივი უნარები. მათ არ გააჩნიათ მომხმარებელზე ორიენტირებული წარმოების გამოცილება, ასევე ინოვაციური ცოდნის მიღების შესაძლებლობები. მეწარმეობრივი უნარების გაზრდის მიმართულებით დიდი წვლილის შეტანა შეუძლია არასამთავრობო სექტორს და საერთაშორისო ორგანიზაციებს. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მიმართულებით გარკვეული ძვრები არსებობს. საქართველოში შექმნილია დაფინანსების საგრანტო მექანიზმები. მაგალითად, რუსთაველის ფონდი აცხადებს კონკურსს კვლევით სამუშაოებზე, რომლებსაც კომერციალიზაციის/პრაქტიკული გამოყენების პოტენციალი გააჩნიათ; საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების მხარდაჭერი ევროკავშირის პროგრამა ENPARD მრავლად შეიცავს სამეცნიერო-ტექნოლოგიური ხასიათისა და სამეწარმეო უნარ-ჩვევების განვითარებისაკენ მიმართულ ღონისძიებებს; შეიქმნა საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო, რომელიც მონაწილეობს კერძო და სახელმწიფო სექტორის მიერ ცოდნის, ინოვაციების და კვლევის შედეგების კომერციალიზაციისა და ინოვაციური მეწარმეობის ხელშეწყობაში. სააგენტოს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა საინფორმაციო საზოგადოების ფორმირებისთვის აუცილებელი პროექტებისა და პროგრამების სახელმწიფო ერთიანი პოლიტიკის განხორციელების წარმართვა და კოორდინირება, საქართველოში შეიქმნა პირველი ტექნოლოგიური პარკი, სადაც დიდ და მცირე კომპანიებს შეეძლებათ ერთობლივად მუშაობა, კრეატიულ და საინჟინრო ინდუსტრიის წარმომადგენლებს მსგავსი ეკოსისტემა მისცემს საშუალებას, უფრო მაღალი ღირებულებისა და გლობალურ ბაზარზე გათვლილი საინტერესო პროექტების ინიცირება განახორციელონ.

საქართველოში, მისი ეკონომიკის დღევანდელი დონიდან გამომდინარე, ინოვაციური განვითარება ვერ განხორციელდება უპირატესად საკუთარი კვლევების კომერციალიზაციის ხარჯზე (კვლევითი ინოვაცია), როგორც ეს მოწინავე ქვეყნებში ხდება. საქართველოში იგი განხორციელდება უპირატესად ტექნოლოგიებისა და საუკეთესო პრაქტიკის იმპორტის გზით (არაკვლევითი ინოვაცია). დიდი მნიშვნელობა აქვს, აგრეთვე, ტექნოლოგიების გავრცელებას ქვეყნის შიგნით (დიფუზიას) და ამ პროცესის დაჩქარებას. საინოვაციო პოლი-

ტიკის ამოცანაა ხელი შეუწყოს როგორც საკუთარი ტექნოლოგიების შემუშავებასა და ათვისებას, ასევე მათ იმპორტს, ადაპტირებასა და დიფუზიის დაჩქარებას. სამივე ამ კომპონენტში უნივერსიტეტების, კვლევითი ორგანიზაციებისა და კვლევითი მომსახურების ორგანიზაციების როლი ძალიან მაღალია. ამიტომ, პოლიტიკის მიზანია, ამ ორგანიზაციების (ისევე როგორც საწარმოების) ჩართვა ინოვაციის პროცესში. წარმატებული პოლიტიკის განხორციელების შემთხვევაში, საკუთარი (ეროვნული) კვლევები გაძლიერდება (როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორში) და კვლევითი ინოვაციების წილი ამაღლდება. {4. გვ.6}.

უნდა აღინიშნოს, რომ ინოვაციურ პოლიტიკასთან დაკავშირებული საკითხები ჩართულია ქვეყნის განვითარებაზე მსჯელობის დღის წესრიგში. საქართველოს მთავრობის მიერ შემუშავებულ „საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიაში“ მოცემულია ინოვაციებისა და ტექნოლოგიური განვითარების დონის ასამაღლებლად განსახორციელებელი პოლიტიკის მიმართულებები. აღნიშნულ დოკუმენტში ნათქვამია, რომ ინოვაციის მხარდასაჭერად საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს: „შესაბამისი ინფრასტრუქტურის (ტექნოპარკები, ბიზნესინკუბატორები, რეგიონული განვითარების სააგენტოები და საინოვაციო ცენტრები) განვითარებას და სათანადო კვალიფიკაციის სამუშაო ძალის მომზადებას, კვლევისა და განვითარებისთვის აუცილებელი დამხმარე ინფრასტრუქტურის სრულყოფას უმაღლესი სამეცნიერო-საგანმანათლებლო და კვლევითი ლაბორატორიებისთვის, უმაღლესი განათლების სისტემაში სწავლისა და კვლევის პროცესების ინტეგრაციას. უმაღლეს საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კვლევით დაწესებულებებში ამოქმედდება კვლევითი საქმიანობის შედეგების მონიტორინგის ერთიანი სისტემა და შედეგზე ორიენტირებული დაფინანსების მოდელები“. {5. გვ.42}.

ლიტერატურა:

1. **აბესაძე რ.**, „ინოვაციები – ეკონომიკური განვითარების მთავარი ფაქტორი“, საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის „ეკონომიკისა და ეკონომიკური მეცნიერების განვითარების აქტუალური პრობლემები“ 27-28 ივნისი, 2014 წ.;
2. **აბრალაძე ა.** „ეკონომიკისა და ბიზნესის გლობალურ-ინოვაციური პრობლემები“, თბ. 2014;
3. **შატბერაშვილი ო.**, საინოვაციო პოლიტიკა საქართველოში: მითები და სინამდვილე. <http://europeanchoice.ge/science/shatberashvili>
4. **შატბერაშვილი ო. ქოჩორაძე გ. ცაცანაშვილი მ.** „საინოვაციო პოლიტიკა საქართველოში: რეკომენდაციები საქართველოს ეკონომიკას“. აღმოსავლეთის პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ეროვნული პლატფორმა, მეორე სამუშაო ჯგუფი – „ეკონომიკური ინტეგრაცია“, თბ. 2013“
5. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია – საქართველო 2020
6. **ცეცხლაძე ლ.** „მცირე ბიზნესის ორგანიზაციისა და მართვის სტრატეგია თანამდროვე საბაზრო სისტემაში“ თბ. 2013.

2020 წლისთვის ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სფეროში საქართველოს მთავრობის მიერ გატარებული პოლიტიკის მთავარ შედეგად მიიჩნევა: „კომპანიების მიერ მოწინავე ტექნოლოგიების ტრანსფერი და პრაქტიკაში დანერგვის გაძლიერება, სამეცნიერო წრეებსა და ბიზნესს შორის კავშირის გამყარება, ინოვაციების დამაკმაყოფილებელი დონის არსებობა, ამის შედეგად ადგილობრივი წარმოების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, ქართული ექსპორტის უფრო მაღალტექნოლოგიურ პროდუქტებზე ორიენტაცია.“ {5. გვ. 44}

მიუხედავად გარკვეული ძვრებისა, საერთაშორისო ორგანიზაციების შეფასებით, ჩვენი ქვეყნის ინოვაციურობის მაჩვენებელი არასახარბიელოა. საინოვაციო საქმიანობის შეფასება ევროპული ინდიკატორების გამოყენებით ხორციელდება. ასეთ ინდიკატორებად აღიარებულია:

1. ინოვაციური პოტენციალის შეფასება, რითაც განისაზღვრება ინოვაციური პოტენციალისთვის საჭირო სტრუქტურული პირობები.
 2. კვლევასა და განვითარებაში ჩადებული ინვესტიციების რაოდენობა;
 3. კორპორატიულ დონეზე ინოვაციებზე გაწეული ხარჯები;
 4. ინოვაციურ სექტორებში ცოდნის გამოყენებით მიღებული დამატებითი ღირებულება, მეწარმეობრივი ცოდნა და უნარები;
 5. ინტელექტუალური საკუთრების რაოდენობა, რომლითაც გაიზომება ნოუ-ჰაუს საკითხებში მიღწეული შედეგები.
- GCI-ის რეიტინგის მიხედვით, 2014-15 წლებში საქართველოს 121-ე პოზიცია უკავია ინოვაციების მიხედვით. არახელსაყრელი მდგომარეობა გვაქვს ისეთ კომპონენტებში, როგორცაა: ინოვაციური შესაძლებლობები (110), სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტების ხარისხი (119), კომპანიის ხარჯი კვლევასა და განვითარებაზე (126), მეცნიერებისა და ინჟინრების არსებობა (122), ინდუსტრიული ინსტიტუტების მონაწილეობა კვლევა-განვითარებაში (128), პატენტებით სარგებლობა (65).